

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “28” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача
Освітня програма	011 Освітні, педагогічні науки
Спеціальність	Освітні, педагогічні науки
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	другий (магістерський)
Статус дисципліни	нормативна
Курс/семестр	1 / I
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 14 год. Практичні заняття – 16 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/

2. Опис дисципліни

Дисципліна забезпечує набуття студентами знань у галузі педагогіки та психології вищої школи, їх підготовку до професійної та самостійної діяльності, ознайомлення зі структурою й основними показниками сформованості педагогічної майстерності викладача, отримання знань, умінь та навичок в організації та проведенні освітнього процесу, формування зрілої та творчої особистості, громадянської позиції та готовності випускників до трудової діяльності.

Мета та цілі курсу

Мета: забезпечити опанування студентами магістратури основами історії та теорії вищої освіти, дидактики вищої школи та концептуальних засад виховання студентської молоді для підготовки їх до викладацької діяльності у ЗВО, формування відповідних професійних знань та набуття педагогічного досвіду, основ педагогічної майстерності.

Завдання:

- ознайомити магістрантів з основами науки, історією та дидактикою вищої школи;
- розглянути шляхи розвитку вищої освіти в Україні та за її межами, концептуальні моделі університетської освіти, з'ясувати сутність ідеї університету як інноваційного закладу;

- навчити організовувати навчально-виховний процес у вищій школі, налагоджувати взаємодію на засадах глибокої поваги до студентів, застосовуючи сучасні технології, методи, форми, засоби навчання і виховання;
- ознайомити зі змістом та функціями професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи, сутнісними характеристиками його професіограми;
- підготувати до виконання функцій викладача вищої школи під час проходження асистентської практики у ЗВО;
- розкрити структуру педагогічної майстерності викладача, основні шляхи її вдосконалення, зробивши наголос на ролі та методах професійного самовдосконалення викладача вищої школи.

Компетентності

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні завдання та проблеми в галузі освітніх, педагогічних наук, професійній діяльності, у процесі навчання, на основі поєднання спеціально предметних знань та вмінь з набутим досвідом дослідницької/інноваційної діяльності в системі вищої освіти, що передбачає застосування відповідних освітніх, педагогічних інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 6. Здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії, до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді.

ЗК 9. Здатність до управління комплексними діями або проєктами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ЗК 10. Здатність до використання інноваційних і комунікаційних технологій, провадження інноваційної діяльності (Softskill)

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 1. Здатність виявляти потенційні зв’язки освітньої теорії, освітньої політики та практики, розуміння цілей і особливостей освітніх систем.

СК 3. Обізнаність з різними контекстами, у яких може відбуватися навчання.

СК 4. Обізнаність з різними рівнями суб’єкт-суб’єктної взаємодії учасників освітнього процесу.

СК 5. Розуміння цілей і особливостей освітніх систем.

СК 12. Здатність здійснювати ефективну організацію освітнього процесу у ЗВО на основі знань теорії й практики організації освітніх систем, основних вимог до професійної діяльності педагога, викладача.

Програмні результати навчання

ПРН 4. Розробляти програми педагогічних інтервенцій.

ПРН 5. Розробляти освітні просвітницькі матеріали та програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 8. Вирішувати проблеми етики партнерської суб'єкт-суб'єктної взаємодії, етики спілкування з опертям на загальнолюдські цінності та норми закону.

ПРН 10. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН 11. Здійснювати аналіз стану вищої освіти та визначати потенціал системи освіти ЗВО, створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу і обирати оптимальні методи, засоби і форми взаємодії, забезпечувати сприятливий морально-психологічний клімат.

3. Структура курсу

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
практичні заняття	16
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний / Вибірковий
I	011 Освітні, педагогічні науки	перший	Нормативний

Тематика курсу

Тема	Лекція	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема1. Вища освіта як важлива складова структури освіти.	2 год		4 год
<i>Теми 1-2.</i> Цілі Болонського процесу, визначальні властивості європейської вищої школи. Формування європейської та світової співдружності університетів		4 год	6 год
Тема 2. Вища освіта України в контексті вищої освіти в світі. Педагогіка вищої школи як наука і методи науково-педагогічного дослідження	2 год		4 год

Тема 3. Становлення і розвиток педагогіки вищої школи як науки		2 год	4 год
Тема 3. Розвиток університетської освіти в Україні	2 год		4 год
Тема 4. КМСОНП у вищій школі України: методика, особливості		2 год	4 год
Тема 4. Процес навчання у вищій школі. Сучасні дидактичні концепції освіти.	2 год		4 год
Тема 5. Процес навчання у вищій школі. Сучасні дидактичні концепції освіти.		2 год	4 год
Тема 5. Традиційні та інноваційні технології навчання у сучасній вищій школі	2 год		4 год
Тема 6. Зміст освіти у вищій школі та способи його реалізації. Форми та методи організації навчання у вищій школі		2 год	4 год
Тема 6. Сутність, мета, завдання, закономірності та принципи виховання молоді.	2 год		4 год
Тема 7. Процес, шляхи, засоби національного виховання студентів у вищій школі. Робота майбутнього викладача з вдосконалення педагогічної майстерності		2 год	6 год
Тема 7. Основи педагогічного менеджменту системі вищої освіти. Органи управління освітою у вищій школі. Особливості діяльності викладача.	2 год		4 год
Тема 8. Педагогічна майстерність викладача. Складові педагогічної майстерності.		2 год	4 год
ВСЬОГО	14	16	60

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	
Практичне заняття	15

Самостійна робота	15
Індивідуальне/творче завдання	20
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Ресурсне забезпечення

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. *Підручник*. Київ: Либідь, 1998. 557 с.
2. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть. *Вища освіта України*. 2001. № 1. С. 11-17.
3. Артемчук Г.І. Вища школа України: реальність і тенденції розвитку: *Монографія*. Київ: Ленвіт, 2004. 176 с.
4. Белова Л.О. Виховна система ВНЗ: питання теорії та практики: *навч. посіб.* Харків: Вид-во НУА, 2004. 264 с.
5. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача: *навч. посіб.* Київ: КНЕУ, 2005. 336 с.
6. Виховна робота зі студентською молоддю: *навч. посіб.* / За заг. ред. Т.Ю.Осипової. Одеса: Фенікс, 2006. 288 с.
7. Вища освіта в Україні: *навч. посіб.* / За ред. В.Г.Кременя, С.М.Ніколаєнка. Київ: Знання, 2005. 327 с.
8. Вища освіта в Україні: *Нормативно-правове регулювання: у 3 томах* / За ред. Степка М.Ф., Горбунової Л.М. Київ: Форум, 2007. 1798 с
9. Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді. *Монографія* / Авт.кол, за ред. М.Михальченка. Київ: Пед. думка, 2010. 312 с.
10. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: *метод. посібн.* Київ: ЦНЛ, 2003. 316 с.
11. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: *підручник*. Київ: ЦНЛ, 2006. 384 с.
12. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: *навч. посіб.* Київ: ЦНЛ, 2005. 396 с.
13. Волков Г.И. Лекция и лекторское мастерство. *Методическая разработка для преподавателей*. Київ : Из-во УСХА, 1984. 60 с.
14. Всемирная декларация о высшем образовании для XXI века: подходы и практические меры. *Вестник высшей школы*. Almaty, 1999. № 3. С. 29-35.
15. Гавакова Т.И. Внушение в педагогическом процессе. Основы педагогического мастерства: *Учеб. пособие*/ Под ред. И.А. Зязюна. Київ, 1987. С. 78.
16. Гавакова Т.И. Воображение учителя. Основы пед. мастерства. *Метод. рекомендації к практичним заняттям для студентів II курсу*. Полтава, 1982. С. 23-27.
17. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ, 1997. 373 с.
18. Горальський А. Правила тренінгу творчості. Львів, ВНТЛ, 1998. 52с.
19. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: *навч. посіб.* Київ: ЦНЛ, 2005. 224 с.
20. Декларація принципів толерантності. *Педагогіка толерантності*. 1999. № 3-4. С. 175.
21. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2004. 334 с.

22. Довга Т. Імідж сучасного вчителя: *навчально-методичний посібник*. 2-ге вид., перероб. і доп. Кіровоград: ПП «Ексклюзив-Систем», 2015. 146 с.
23. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В.Г. Кремень]. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
24. Завгородня Т., Стражнікова І. Проблеми педагогіки вищої школи: історія, сучасність, перспективи. *Збірник наукових праць*. Івано-Франківськ: «НАІР», 2018. 284 с.
25. Завгородня Т.К. Зарубіжний досвід моніторингу якості вищої освіти в дослідженнях вітчизняних науковців. *Педагогічний альманах*. Збірник наукових праць. Випуск 45. Херсон. 2020. С.165-171. DOI: 10/ 37915/ pa.vi45.
26. Завгородня Т.К. Культурологічний аспект в освіті України: історія і сучасність. *Розвиток польської та української освіти і педагогічної думки (XIX - XXI ст.)*. Т.7 (культура в освіті. Вроцлав, 2017. С. 33-43.
27. Завгородня Т.К. Проблеми неперервної педагогічної освіти в сучасній Україні. *Лабіринти реальності: зб.наукових праць / за заг. ред. д.філос.н. Журби М.А. Монреаль: СРМ «ASF ». 2016. С.163-165.*
28. Завгородня Т.К., Стражнікова І.В. Педагогіка вищої школи: історія, сучасність, перспективи. *Монографія*. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 270 с.
29. Золотухина С.Т., Лозовая В.И., Пташный О.Д. Контроль учебно-познавательной деятельности студентов (историко-педагогический аспект): *Монография*. Харьков: Изд-во Вировець А.П. Издательская группа «Апостроф», 2012. 288 с..
30. Історія української школи і педагогіки: *Хрестоматія / Упоряд. О.О.Любар; за ред. В.Г.Кременя*. Київ: Знання, 2003. С. 615-759.
31. Карнегі Д. Як завоювати друзів та впливати на людей: пер. з англ. / заг.ред. Зінченко В.П., Жукова Ю.М. Москва, Прогрес, 1994. 704с.
32. Кнодель Л.В. Педагогіка вищої школи: *посіб. для магістрів*. Київ: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
33. Конституція України. *URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>*.
34. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти. *URL: gymnasium45.edu.kh.ua > Files > downloads*.
35. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді: наказ МОН України від 16.06.2015 р. *URL: pnu.edu.ua > files > knpvdm16062015*
36. Концепція розвитку громадянської освіти. *URL: <https://mon.gov.ua> > app > media > gromadske-obgovorennya > 2018/01/18*
37. Коротяєв Б.І. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: НМК ВО, 1990. 176 с.
38. Корсак К.В. Світова вища освіта: Порівняння і визначення закордонних кваліфікацій і дипломів. *Монографія*. Київ: МАУП-МКА, 1997. 208 с.
39. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Знання, 2005. 48 с.
40. Макаренко А. С. Педагогічна поема. *Твори: В 7 т. Т. 1*. Київ. 1953.
41. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: *навч. посіб. / За ред. С.У.Гончаренка, П.М.Олійника*. Київ: Вища школа. 323 с.
42. Методичні вказівки до виконання дипломної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти / Уклад. Т.Завгородня, В.Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2015. 53 с.
43. Мистецтво бути викладачем: *практ. посіб. / За ред. О.І.Сидоренка*. Київ: НМЦ «Консорціум», 2003.144 с.
44. Модестова Т. Самостійна робота як складова педагогічної підготовки студентів магістратури. *Вища школа*. 2012. № 2. С. 80-86.
45. Мороз І.В. Кредитно-модульна система організації навчального процесу. *Довідник для студентів*. Київ: Освіта України, 2005. 80 с.

46. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. URL:http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf
47. Ораторське мистецтво. *Навчальний посібник для студентів вищ.навч.закл.юрид.спец.* Видання третє, стереотипне / Н.П.Осипова, Д.Воднік, Г.П.Клімова [та ін.]; за ред. Н.П.Осипової. Харків : Одиссей, 2007. –144с.
48. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: ЦУЛ, 2009. 427 с.
49. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах: *Колект. моногр.* / За заг. ред. В.Андрущенко, В.Лугового. К.: Пед. думка, 2008. 256 с.
50. Педагогіка вищої школи: *навч.посіб.* / За ред. З.Н.Курлянд. Київ: Знання, 2005. 399 с.
51. Педагогіка і психологія вищої школи: *навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни* / Державна податкова адміністрація України; Національна академія держ. податкової служби України / Л.М. Петренко (уклад.). Ірпінь, 2007. 78с.
52. Педагогічна майстерність /за ред. І.А.Зязюна. Київ, Вища школа, 1997. 349с.
53. Педагогічна майстерність: *Підручник* / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос [та ін.]; за ред. І.А.Зязюна. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ: СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.
54. Педагогічний словник / За ред. Ярмаченка М.Д. Київ: Педагогічна думка, 2001. С. 300.
55. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. *Підручник.* 2-е вид. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. Київ: Каравела, 2008. 352 с.
56. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
57. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/stru/paran1799>
58. Професійна освіта : словник : *навч.посіб.* / Уклад. С. У. Гончаренко та ін.; За ред. Н. Г. Ничкало. Київ: Вища освіта, 2000. 380 с.
59. Психологічний словник / За ред. В. І. Войтка. Київ, 1982. С. 125.
60. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: *навч. посіб.* Київ: 2003. 116 с.
61. Савчин М.В. Соціальна психологія. Дрогобич, 2001.
62. Синиця І. О. Педагогічний такт і майстерність учителя. Київ, 1981.
63. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання: *навч. посіб.* Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. 127 с.
64. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі: *навч. посіб.* Київ: Тансоа, 2006. 88 с.
65. Скотт Д. Г. Конфлікти, пути их преодоления. Киев, 1991. С. 115-130.
66. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: *навч. посіб.* Київ: Вища школа, 2005. 239 с.
67. Соловей М.І. Виховна система у вищому навчальному закладі: *навч. посіб.* Київ: Ленвіт, 2003. 257 с.
68. Стражнікова І. Розвиток вищої освіти у розрізі сучасних наукових досліджень. *Матеріали Всеукраїнської інтернет-конференції «Розвиток вищої освіти в Україні: виклики XXI століття»* (Івано-Франківськ, 07 березня 2019 р.). Електронний ресурс: conference.ru.if.ua.
69. Сухомлинський В. О. Лист про педагогічну етику. *Вибр. твори: В 5 т.* Т. 5. С.591-600.
70. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям. *Вибр. твори: В 5т.* Т. 2. С. 421.
71. Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект. *Монографія* / За ред.. Н.Г.Ничкало. Київ, 1999. 296 с.
72. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Кондор, 2011. 628 с.
73. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2010. 456 с.
74. Цимбалюк І.М. Підвищення професійної кваліфікації психолого-педагогічної праці: *навч.-метод.посібник.* Київ, 2004.

75. Ябчанка Р., Стражнікова І. Позитивні та негативні сторони використання інноваційних технологій у навчальному процесі закладів вищої освіти. *Матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»* (Переяслав-Хмельницький, 28 листопада 2018 р.). С. 429-431. Електронний ресурс. URL: <http://confscientific.webnode.com.ua>

76. Inna Strazhnikova, Inha Jehorova, Solomiia Matsola, Mykhailo Matsola, Oleg Tkach. Teacher Education for VET in the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University under the Erasmus+ Project ITE-VET. *Thomas Deissinger, Vera Braun (eds.) Improving teacher education for applied learning in the field of VET*. Waxmann 2018, Münster-New York. 265 p. P. 211-231 (Print-ISBN 978-3-8309-3960-3. E-Book-ISBN 978-3-8309-8960-8).

Інформаційні ресурси

81. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти України» (редакція від 4.07. 2005 р.). *Електронний ресурс*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1013/2005>

82. Наказ МОН України від 20.10.2004 р. № 812 «Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу». *Електронний ресурс*. URL: www.mon.gov.ua/images/files/osvita/Evrontehraciya/mon_812.doc

83. Наказ МОН України від 29.07.2005 р. № 454 «Про заходи МОН України по реалізації Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні». *Електронний ресурс*. URL: <http://uazakon.com/document/fpart41/idx41955.htm>

6. Контактна інформація

Кафедра	педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, м.Івано-Франківськ, вул.Бандери, 1, ауд.510. тел. (0342)570011. kstuparyka@pnu.edu.ua
Викладач (і)	д.пед.н., проф. Завгородня Тетяна Костянтинівна
Гостьові лектори	Запрошені викладачі з закладів вищої освіти України.
Контактна інформація викладача	tetiana.zavgorodnia@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку впродовж двох тижнів з дня пропуску. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищують 10% від загальної кількості лекційних годин відповідно до

	робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента. Відпрацювання додатковим тестуванням можливо на сайті дистанційного навчання http://www.d-learn.pu.if.ua/ .
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Не зараховуються.
Невідповідна поведінка під час заняття	недопустима
Додаткові бали	Студент може отримати за роботу під час лекційних занять.
Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи PROMETHEUS, «УкрІНТЕІ», EDERA.

Викладач: д.пед.н., проф. Завгородня Т.К.